

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljatenanaslovlistu „Sedanjost“. Nezaprte reklamacije poštne proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250.—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob smrtnice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristonosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat oglaševanju znaten popust.

Belgrajsko pismo.

29. jan. 1921.

Vladna izjava o svojih namerah delovanja je dala priložnost, da se srbsko-hrvatski, bolje: centralistično-autonomistični spor kolikor toliko razbistri. Vrsto tozadevnih debat je otvoril 21. t. m. Stojan Protič. Že v sami obliki vladne izjave je ugotovil kršitev ustave. Nato je govoril o politični, finančni in socialno-gospodarski krizi. Vlada in zbornica ste krive, da v parlamentu manjka več kot sto poslancev. Dokler so vladni višini pomagali komunisti, dotlej niso bili protidržavni element in so lahko delali kar so hoteli. Čim pa so se pojavili kot načelna opozicija, zbornica jih je enostavno vrgla iz parlamenta. Tudi glede časopisja velja dvojna mera. Belgrajski listi lahko pišejo, kar hočejo, hrvatski in slovenski listi pa se zaplenjujejo cejo takrat, ko citirajo belgrajsko pisavo. Nato je govornik vzel v obrambo Hrvate in Slovence. Ne semo, da se jim daje malo, temveč se žnjimi postopa tako, kakor v Srbiji l. 1870, ko se je radikalna stranka dvignila proti policijskemu režimu (celo z orožjem. — Op. ur.) Ko bi vladna večina samo hotela, bi skoraj gotovo prišlo do sporazuma, ali pa vsaj do poskusa. Tri leta smo živeli brez ustave in država se ni razpadla, ker je dovolj raznih interesov, ki nas drže skupaj in žalostno bi bilo, ko bi nas samo ustava držala v tej državi. Zahteva spremembo ustave. Sprememba ustave je že tu z dnem sprejetja ustave in se ne more več izbrisati. Vladna večina mora bodisi spremeniti ustavo ali pa jo kršiti. Kršitev ustave je lažja, toda dolgo ne bo šlo tako, ker se to lahko obrne proti Protiču in proti Pašiću. Nas, ki zahtevamo spremembo ustave, imenujejo, da smo protidržavni elementi, pri tem pa pozabljajo, da se to lahko dogodi tudi njim po zakonu o zaščiti države, ki pomenja kršitev čl. 18 in 133 ustave. Poteptali ste tudi tiskovno svobodo. Prišli smo celo tako daleč, da prizivno sodišče v Zagrebu brani ustavo z avstrijskimi zakoni. Govornik je nato izjavil: „Meni se je zamerilo, ker sem postavil duhovnika za prometnega ministra. Toda dr. Korošec je bil najboljši prometni minister, kar smo jih kdaj imeli.“ Sedaj pa imamo ministra, ki je trikrat zahteval odgovor iz Sarajeva, dasi ga je imel v ministristvu. (Medklic ministra Puclja: „In še danes ga nisem dobil.“) Ali Protič mu je odgovoril: „Dvakrat ste odgovor dobili in še tretjič ga zahtevate. Zakaj? Zato, ker v Vašem ministristvu ni nobenega reda. Vam sploh ne more odgovoriti kraljevski namestnik. Pri Vas je nered.“ (Dr. Momčilo Ivanič: To je svinjarija!) Nato je Protič nadaljeval o sodnem postopanju ter navedel sledeči slučaj, kakršnih je mnogo: V Bečkeru so zaprisežene priče pred sodiščem izjavile, da so obtožence v zaporu v Saraji strahovito mučili. Enemu obtožencu so vlivali na glavo 80 do 100 kabljič vode in ga potem vrgli v klet. Nekega drugega obto-

ženca so postavili v kado v vodo. Neko ženo so prisilili, da je morala na vso moč tekati v krogu, potem so jo zaprli in na žandarmerijski postaji je umrla. Priče so na njej opazile strahovite sledove batin. (Glasovi „Strašno, strašno!“) To je samo eden primer o ustavni „svobodi“ v državi pod sedanjo vlado. Doživeli smo tudi to sramoto, da smo imeli v državi vpeljane potne liste. Po čl. 134 ustave ima pokr. namestnik pravico vršiti upravne posle in postavljati uradnike v mejah zakona. Toda zgodil se je slučaj, da je notranji minister zahteval od namestnika drugačno postopanje. Dalje je Protič govoril o finančnem prometnem ministristvu ter o tzv. „zmanjšanju“ števila uradništva. Končal je z željo, naj Bog da, da zdravi izidemo iz tega strašnega položaja, da čimprej dobimo volilni zakon in državni proračun.

Protičev govor je napravil na vso zbornico globok vtis. Finančni minister je poskušal ovreči Protičeve dokaze o vzrokih slabega stanja naše valute. Toda Protič mu je ponovno z dejstvi dokazal, kako stojimo. Glede zmanjšanja števila uradništva je povdaril, da se ne more verjeti večinskim strankam, da bodo pri tem nepristransko postopale, vse dotlej, dokler obstoja strankarski ključ, po katerem mora biti v vsakem uradu na vsakih devet radikalcev tudi 7 policajdemokratov, uradnikov. Če torej obstoji sporazum dveh ali treh strank, zakaj bi torej ne mogel obstojati tudi sporazum med Srbi in Hrvati, odnosno Slovenci.

Dopisi.

Raka pri Krškem. V zadnji številki je „Sedanjost“ na kratko omenila „vzorno“ delovanje našega sokolskega učiteljstva. K temu dopisu je treba še nekaj dostaviti, da bodo čitatelji imeli pravo sliko o teh gosposklh tičih. V „Jutru“ nekdo hvali delovanje raških učiteljev in učiteljic v prosep brezverskega „Sokola“, in da je nadučitelj Golob dobil od višjega šolskega sveta pohvalno priznanje za svoje izvenšolsko (sokolsko) delovanje. Res je, da ima raški „Sokol“ nekaj pobalinov skupaj nagnanih, ki so se vjeli na „goloboye“ limanice, toda vsa ta mlada nevedna zalega se pod „golobovimi“ perutmi ni izlegla v tisto močno jato, kakor so ob ustanovitvi napovedali, ko so ga s popivanjem in razgrajanjem ustanovili. Pri tej stavbi se je „večni dobrotnik“ precej nevarno poškodoval. Moledovanje za darove v svrhu zgraditve sokolskega doma ni imelo posebaega uspeha. Na zimo so pa dobili ti goli tiči korajžo. Od „večnega dobrotnika“ posojena jim bajta seveda ni dovolj prostorna, zato so svoje mršave peroti zakrenili, največjemu poslopju na Raki, proti šoli; tu imajo svojo telovadnico, kjer se grejejo z drvmi, ki jih drago plačajo davkoplačevalci; po čegavem dovoljenju ne vemo; Napovedovali so da bodo imeli v šoli tudi plesne vaje, za sedaj pa plešejo v neki drugi hiši. Čudimo se

da se more raški „Sokol“, v tako kratkem čas tolikrat seliti, ko je vendar podstarosta nadučitelj Golob letos v svojem govoru poudarjal, da raškega „Sokola“ — čujte in strmite! — tudi peklena vraga ne bodo premagala. Tudi izreki sv. pisma „Sokolom“ včasih prav pridejo, če jim pa res kaj pomagajo, je pa drugo pranje. Vidi se pa, da ni bilo, potreba pekle kih vrat, ampak sama nadutost tira raškega „Sokola“ od enih vrat do drugih. Vprašamo prav zaupno g. podstarosta, ki pravi, da je namen njegovega društva le izobrazba, kako se to strinja z namenom Sokola, če „neznani“ sokolčki na vseh svetnikov večer požigajo vence na grobeh pokojnikov. Morda je to tudi namen sokolske vzgoje. — Krajni šolski svet je sedaj po preteku dobrih dveh let vendar zopet pravilno sestavljen. Zaupamo vanj, posebno v g. predsednika, ki bo gotovo s svojo odločnostjo napravil prepotrebni red v naši šoli, predvsem pa, da se šolski prostori ne bodo porabljeni v namene, za katere niso določeni. Občani smo šolo zidali in jo vzdržujemo. G. predsednik, le veliko metlo v roke ter pogumno in neustrašeno na plan in Račani Vam bodo tudi prav gotovo hvaležni! Bog živi!

Iz Mirnepeči. V nedeljo, dne 22. pr. m., ko sem bil pri sv. maši, mi je med pridigo priletela kepa snega v glavo. Sedel sem v prvi klopi, v kapeli, nasproti zakristije. Torej dovolj daleč od vrat ter smatram, da se je to zgodilo namenoma. Kam smo prišli, za božjo voljo? Taka je sokolska vzgoja otrok samostojneških starišev! Zdaj hočejo pa še verouk odpraviti iz šol! Možje, če ste še kaj možje, vrnite se k Bogu in napravite konec divjaštvu in surovostim!

Na Suhoru se je pred kratkim osnovalo katoliško izobraževalno društvo. Pozdravljen novi sobojevnik za krščansko prosveto v Belikrajini. Želimo, da bi tudi Orel kmalu tudi pri nas razprostrl svoje peruti. — Ob sprejetju dekanijske časti želimo preč. gosp. dekanu Pavloviču, četudi malo pozno, da v letu nastopnem bi sreče obilo in blagor rosilo dobrotno nebo, da naša ljubezen mu v službi težavni, naj vedno v hvaležno olajšanje bo. Pozdravljamo vsi Te z duše vesele, nevstrašeno hodi začrtano pot, naj nam Te ohrani še mnogaja ljeta in delo in trud Tvoj poplačaj Gospod!

Iz Slovenskih Goric. Že dolgo ni bilo nič iz našega kraja v „Sedanjosti“. Torej g. urednik dovolite malo prostora!

Pri nas živimo bolj zimsko življenje vsak se drži doma in opravlja domača dela. Seveda ko so hiše tako raztresene vsaka zase in kdo naj hodi v tem snegu okoli. Istotako je z društvenim življenjem.

Predpust! Dokaj neumnosti je v tem času! Pa kar se pri nas počenja, presega že vse meje! Bog je dal letos izvrstno kapljico, katero se vživa pri nekaterih preveč strastno. Človek bi mislil, ko vidi in sliši ob nedeljah pijance, da se je svetovna vojna nas izognila, ter da smo v obljubljeni deželi

tako nekateri pijejo in vesejajo. In ubogi delavci in viničarji!

Najbolj žalostno pa je, da takozvana „podeželska inteligenca“ prednjači vsem v tem oziru. Da da „Sokolstvo, ples in harmonika“ je delo za probudo naroda!

V samem Mariboru je v tem oziru še slabše. Pred kratkim sem bil v mestu. Hoteč se malo pokrepčati, sem vstopil v eno boljšo gostilno. Večina gostov pijana. Grem v drugo, doletela me je ista „čast“, da sem prišel navzkriž z dvema pijancema. Mislim si, najbolje bo še v kavarni, toraj sem šel v kavarno, ki je na glasu za najboljšo v Mariboru. Gostov je bilo natlačeno in še vedno novi prihajajo, kimajoč, gugajoč, seleda — pijani. Policija stopa takim krepko na prste, a ne odpravi tega zla. Ali bi se ne moglo proti temu energičneje nastopiti? Ako bo šlo tako naprej, je naš narod v par letih izpit, izmozgan v cestnem blatu! Čegava krivda bo to? In škoda? Gospod urednik! Prihodnjič kaj boljšega — ta čas pa pozdravljeni.

Gospodarstvo.

Jugoslovanska trta. (Iz konference državnih strokovnjakov.) (Konec.)

VII. točka: „O pobijanju falsifikovanja vina v državi. Zakon o prometu z vinom. Zakonodajstvo v zaščito vinarstva sploh.“

Rezolucija: „a) Da poljedelsko ministrstvo izdela projekt zakona o prometu z vinom, kateri mora veljati za celo državo.“

b) Ta projekt je podvrži oceni odredenih strokovnjakov iz vseh pokrajin; potem ga je prenesti na skupni konferenci iz vseh pokrajin delegiranih strokovnjakov.

c) Z zakonom je v glavnem preprečiti umetno pomnoževanje vina.

d) Zakon o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva v Srbiji od 22. marca 1921,

kateri v glavnem zadovoljava potrebe in interese vseh pokrajin, vzeti je kot bazo za sestavo tozadevnega definitivnega zakona za celo državo; dotlej pa se naj prvi v mejah možnosti uporablja tudi v ostalih pokrajinah.“

VIII. točka: „O tuzemske in inozemske vinske trgovini (prometu). Notranje in mednarodne ovire prometa in izvoza vina (dača, trošarina, carioa). Transport in zastopstvo v inozemstvu. Dača na žganjekuho tropin.“

Rezolucija: „a) Da se trgovina z vinom v tuzenstvu regulira v prvi vrsti z osnovanjem vinarskih zadrug v vseh naših krajih.“

b) Da se dača na proizvodnjo vina in žganja povsod ukine in ta se trošarina na vino zniža.

c) Da se transportne tarife za vino na železnicah in brodovih zniža, posebno še za Dalmacijo in Hercegovino.

d) Da se carina na izvoz vina, kakor i žganja več ne uvede.

e) Da se na uvoz vina iz inozemstva, posebno iz Italije in Grčije, določi carina od najmanj 200 Din. za hektoliter in da se temu sorazmerno poviša tudi carina na grozdje in ostale produkte vinske trte.

f) Da se zagotovi direktni transport za naša vina preko Avstrije, katera gredo na Češko in Poljsko.

g) Da zamorejo vinski trgovci postati samo kvalificirani kletarji s strokovnim izpitom.

h) Da se pri naših konzulatih v Češki, Poljski in Avstriji vodi natančne zapiske o uvozu vina v te države.

i) Da se olajša pri carinarnicah povratek naših praznih vinskih sodov, v katerih se je vino izvozilo.

j) Da centralna vlada pospešuje ustanovitve in ukrepe „Saveza Jugoslovanskih vinogradar“, kot velevažne institucije

za medsebojno spoznanje in napredek vinogradarstva, za obveščanje vinogradnikov o stanju svetovne vinske trgovine itd.

k) Da se vinski trgovci, kateri ustanove vinska skladišča v inozemstvu, nagrade od strani države.“

IX. točka: „Pregled in poskušnja vin, prinešenih od raznih delegatov v svrhu spoznavanja tipov vina iz raznih pokrajin.“

Spoznalo se je:

a) da so vina iz vinograda vinarske in sadjarske šole v Bukovem in iz okoliških krajinskih vinogradov, kakor bela tako in črna, dobro vzgojena, čistega in harmoničnega okusa:

b) Vojvodinska vina, po večini bela, so enoličnega značaja, kot namizna, lahka vina z malo ekstrakta, lepo ohranjena in dobro negovana.

c) Hrvatska vina so bila manj zastopana. V značaju približujejo se ona iz juga vojvodinskim, a ona iz severa slovenskim vinom;

d) Slovenska vina so bila odlično odgojena in vrlo dobre kvalitete, z po največ fino, nežno cvetlico. Navadna namizna vina imajo tip vin iz severnih krajev z nekoliko več kiseline.

e) Dalmatinska vina se morajo deliti v tri karakteristične skupine: namizna, dezertna in vina za res z drugimi vini. Dobro vzgojena in najmočnejša o vseh ostalih vin.

f) Bosansko-Hercegovinskih vin iz hercegovskih leg je bilo malo, a v zelo dobrih vzorcih žilavke in blatine. Kletarski zelo dobro odgojena, harmoničnega značaja, sveža in bogata na alkoholu.“

Navedene rezolucije smatrati je kot podlago za nadaljno delovanje poljedelskega ministrstva in vseh njemu podrejenih organov in strokovnjakov.

Poklajno apno in sol ter „redilni“ praški. Zaradi velike lanske suše smo pridelali premalo živinske krme. Pa še ta pre-

Vaška politika.

(Dalje.)

France: Tako je prav, Janez. Penosni bodimo tudi na to, kar nasprotniki v svoji omejenosti ali nagajivosti smatrajo za psovko.

Janez: France, zdaj pa še povej, kaj pomeni beseda „klerikalec“?

France: Po moje pomeni beseda „klerikalec“ katoliškega kristjana, ki spolnuje svoje verske dolžnosti in veruje v Kristusa Sina božjega. Sicer pa rabimo to besedo lahko za vsakega vernika, katerekoli vere, ki priznava cerkveno oblast nad seboj. Kdor ni ud kake cerkve, ker nobene ne priznava takemu pravimo, da je brezverec. Torej vsi tisti, ki se bore proti „klerikalizmu“, so brezverci, so nasprotniki Cerkev, ki jo je Kristus ustanovil.

Lojze: Ježištana! Torej so tudi samostojneži brezverci?!

France: Seveda. Kdor noče biti „klerikalec“, ne more priznavati duhovnika kot dušnega pastirja. Če ga pa ne priznava tudi ne poslušati Kristusovih naukov, kakor jih duhovnik razlaga, češ, jaz verujem kar sam hočem. Če pa kdo veruje po svoje bomo pa spet prišli nazaj v malikovalstva, kjer bo vsak svojega vola molil.

Janez: Samostojneži že molijo zlato tele.

Lojze: Ampak to tele je sflikano tudi z Žorjavimi papirnatimi kronami, v ko-

likor ni Pašič primaknil zlata, kakor sem nekje čital.

France: Vole bo pa Pucelj skomandiral iz Nemčije, ribe pa iz Ohrida.

Jože: Kaj bi to razpravljali. Klerikalec je tisti, ki voli takšnega kandidata, ki ga župnik priporoča.

France: Ti in tebi enaki pa volite take, ki jih priporoča Žerjav, za katerega pravijo, da je Žid, ali pa Kristan, ki je iz Cerkev izstopil in se sedaj vozari v avtomobilu s cekini v žakeljčkih, ali pa Pucelj, ki bo še veliko „vlogo“ igral po Velikih Laščah.

Jože: To je pa politika. Vera pa s politiko nima nič opraviti. Vera je zasebna stvar.

France: Tako govore sleparji slepcem. Ali je mar protiverski „kancelparagraf“ politika ali je zasebna stvar?

Jože: To so samostojneži storili zaradi čistosti vere.

Lojze: Slišal sem, da se po cerkvenih postavah lahko izobčijo iz sv. Cerkev vsi tisti katoličani, ki so glasovali za „kancelparagraf“.

France: Res je to! Kdor ovira duhovnika v njegovem duhovniškem opravilu je sovražnik sv. Cerkev in kot tak ne more biti katoličan.

Jože: Duhovniki naj ne uganjajo politike v cerkvi, pa ne bo treba „kancelpa-

ragrafa“. Politiko v cerkvi pa tudi vera prepoveduje.

France: Da, in še kako strogo. Toda stvar je v tem, da brezverci vsako stvar drže za politiko. Še celo o mački, ko miše lovi, pravijo, da ima pri tem svojo politiko. Tudi v Belgradu poznajo tako mačjo politiko. Če se v parlamentu kuje proticerkveni „kancelparagraf“, duhovnik ne sme molčati. Če socialisti in komunisti zaktavajo „zakon na kvatre“, če iz šole mečejo brezverski liberalci in samostojneži duhovniški krščanski poduk, če ne privoščijo duhovnikom človeka dostojno življenje, kar ovira delovanje sv. Cerkev, če se Sokolom vse dovoljuje, Orle pa preganja radi njihovega verskega prepričanja — duhovnik ne sme in ne more molčati, pa naj je to stokrat politika ali pa nobenkrat.

Jože: Gre samo zato, da se duhovniki drže cerkev. Koga pa ima dr. Korosec opraviti v parlamentu? On je duhovnik pa naj gre na faro.

France: Saj to ravno hočejo vsi brezverci od framazonskega Pašiča in Žerjava pa vse doli do zadnjega samostojneža. Hočejo, naj bi vera in Cerkev ostali brez obrambe. Potem bi lahko zavili vrat vsakemu kaplanu, župnikom bi pa rczali jermena s hrbtov, da bi potem na ta jermena obešali škofe.

Janez: Jože, saj ne uženeš Franceta.

Jože: Mene že ne bo ugnal. Mej kr-

pičla klaja ni kakor bi morala biti, ampak je težko prebavljiva, prazna in slabe redilne vrednosti, ker ji manjka hranilnih snovi, posebno rudninskih (fosfornih, apnenih, solnatih) in beljakovin. Zato postaja naša, glede na količina in kakovost krme preslabo hranjena živina od dne do dne bolj mršava in za užitek slabša. Marsikatero govedo in tudi svinjce je tudi že (ali bo šlo) obolelo, je začelo hujšati, slabše žreti, dobivati trdo kožo, glodati les, lizati rid, objedati dlako, žreti ponesnaženo slamo, gnoj, cunje in usnje, piti gnojnico itd. Teko oboleli živini moremo še pomagati, če jo pa zanemarimo, utegne zboleti na malokrvnosti, kostolomnici in je n-varnost, da končno tudi pogine zaradi splošne oslabelosti in vodenice.

Kako prepračimo omenjene bolezni in kako jih zdravimo, če so se že prikazale? Kupimo močnih krmil, n. pr. otrobov, žitne moke za krmljenje, lanenih tropin itd. ter jih primešavajmo prazni klaji. Toda, govoriti je lažje nego storiti. Kdor ne more dokupiti tečne krme, ta naj poklada že oboleli živini vsaj najboljšo klajo, ki jo sploh ima pri hiši; razentega naj že obolelim, kakor tudi zdravim živalim redno daje pokajno apno in soli. Klajno apno nadomesti v slabi krmi manjkajoče rudninske snovi, a sol pomaga želodcu prekuhovati težko prebavno klajo. * To dvoje ozdravi glodanje lesa (lizanja) in pitje gnojnice; zraven tega tudi preprečuje obolenje, ako so še v zdravem stanju dobivale živali klajno apno in sol. Poklajno apno in sol nista torej samo zdravili, ampak tudi hranili.

Glej: Dular, Domači živinozdravnik, (dobi se v knjigarni J. Krajec) nasl.

Odraslemu govedu dajajte dnevno 25 do 30 g (t. j. 1—2 zvrhoma polni žlici), prašiču in odstavljenemu teletu 8 do 10 g, a pujsku, ovci in kozi 2 do 4 g poklajnega apna, katero naj vam naroči kmetijska podružnica od „Kmetijske družbe“ za Slovenijo v Ljubljani. (Tudi novom. Kmetijsko društvo. — Op. ur.)

vav, če vse hudobec odnese, s farji pa že ne, naak, nikoli!

France: Vidiš, Jože, to je tista kranjska prismojenost...

Janez: ... napuh.

France: Prav praviš, Janez napuh, ki se sicer kmetom očita, pa ga tudi gospoda obraja.

Jože: Napuh gor, napuh dol, mene bi bilo do smrti sram biti klerikalec.

France: Vidiš, Jože, jaz te imam rad in ostaneva tudi zanaprej prijatelja, ker vem, da mi ne boš zamiril, če ti resnico povem, da ti nisi slepec, kakršnih je mnogo ampak si političen slepar...

Jože: Kakšen slepar sem jaz kaj?

France: Le nikar se ne razburjaj in umiri se! Kdor drugače govori kot misli v nadi, da drugega pridobi za tisto, o čemur sem ni prepričan, ta je slepar. Ti si pa zraven tega še nadut slepar.

Jože: Franco jenjaj s temi žalitvami.

France: Sesuica oči kolje, je že res, vendar pa je je to še vedno resnica. Radi časti ti je torej, ne veš pa, da je tisti, ki zaradi časti zgublja čast, brez časti. Kdor pa je brez časti, ta je ničvrednej.

Jože: Če boš pa, France tako delal za svojo klerikalno stranko, jih boš salamensko malo pridobil. Z Bogom!

France: Le naj gre, saj bo kmalu nazaj.

(Pride ja.)

(Mesto samega klajnega apna morete tudi dati glodajočemu govedu dnevno 2 do 3 žlice mešanice enakih delov poklajnega apna, zdrobljene krede in stolčenih brinjevih jagod.) Poklajno apno dajajte na vodi, mleku ali ga pomešajte med kuhano, navlaženo, oziroma poparjeno klajo. Priporočljivo je dajati to 5—10 dni, nato 2—3 dni prenehati, nato 8—10 dni, vnovič pokladati potem zopet 2—3 dni prestatiti itd. Soli pa privoščite odraslemu govedu dvakrat na teden po 20—30 g (t. j. 1—2 zvrhni žlici), juncu in telicu 7—10 g, ovci, kozi in konju 4—5 g, a svinji 2—3 grame.

Nikakor pa ne kupujte v gornji namen takozvanih redilnih in zdravilnih praškov, katere ponujajo brezvestni ljudje po časopisih, ali pa jih prodajajo različni agentje od hiše do hiše. Te šupe katerim nadevajo imena „redin“, „svin“ itd, hvalijo, da živino rede, da odvrčajo in ozdravljajo vsakovrstne, celo različne kužne bolezni, kar pa je le laž in sleparija.

Takih praškov, ki bi debiliti ter zabranjevali različne, tudi nalezljive bolezni, ne pozna celi svet. Res je sicer, da se zdravila, obstoječa iz poklajnega apna, brinjevih jagod, glavberjeve soli, encijana soli itd., koristna za posamezne bolezni, n. pr. za glodanje lesa (lizanje), pitje gnojnice in neprebavnost. Dokler pa izdelovatelj ne pove iz česa sestoji ponujana štupa, dokler jo samo hvali, da vse bolezni preprečuje in ozdravlja, dokler jo prodaja 10—20 krat dražje, kakor je vredna, dotlej naj ne da živinorejec niti vinarja za redilne in zdravilne praške.

Fr. D.

Ljudska posojilnica v Novem mestu sprejema vloge in daje posojila vsak dan v hiši Gospodarske Zveze na glavnem trgu. Vsem našim somišljenikom ta naš denarni zavod toplo priporočamo.

Tedenske novice.

Blagopokojni sv. Oče Benedikt XV. je v eni svojih številnih poslanic, ki jih je naslovil vojskujočim se narodom in njihovim vladarjem, napisal tudi te-le besede: „V presveto ime vsemogočnega našega božjega Očeta in zaradi dragocene krvi Jezusa Kristusa, prelite za odrešitev človeškega rodu. Vas rotimo, o vladarji vojskujočih se narodov, napravite vendar enkrat konec temu strašnemu klanju. Vi imate pred Bogom in pred ljudmi strašno odgovornost za vojno in mir, mi Vas prosimo poslušajte očetovski glas namestnika večnega in najvišjega Sodnika, kateremu morate tudi Vi dati račun za javna in zasebna Vaša dela. — Vesoljni svet se s hvaležnostjo spominja velikega pokojnika in celo Turki izražajo svojo srečo, da so mu mogli postaviti spomenik v Carigradu. Našlo pa se je neko podlo pero v belgrajskem listu „Vreme“, ki je vrglo blato na blagega pokojnika. — Celu Novo mesto je bilo deležno dobrote sv. Očeta, ko se je sedmim otrokom svojčas razdelil prežev dar. Zato je pa bila kapiteljska cerkev v ponedeljek pri sveti maši zadušnici polna občinstva. Vsi državni uradi in šolska mladina so bili zastopani. Tudi odposlanstvo Orlov je bilo navzoče.

Novo mesto. Ob priliki smrti sv. Očeta Benedikta XV. je izrekel g. proštu dr. S. Elbertu sožalje g. vladni svetnik dr. Vončina v imenu kr. okr. glavarstva in drugih njemu podrejenih uradov, kakor tudi drugi dostojanstveniki.

V mašnika posvečen je bil v nedeljo 29. januarja v škofijski kapeli g. Franc Hiti, prefekt v škof. zavodu v Št. Vidu. G. novomašnik je bil rojen v Novem mestu. Že v prav zgodnji mladosti je zgubil svoje starše. Nekaj časa je skrbela za njega ubožna stara mati, potem pa je bil sprejet na priprošnjo g. prošta dr. Elberta v sirotišnico Marijanišče v Ljubljani. V

Marijanišču je dovršil svoje študije, kjer bode tudi imel v znak hvaležnosti prihodnjo nedeljo dne 5. februarja novo mašo. Na prvo predpostno nedeljo dne 12. februarja pa bo gospod novomašnik daroval slovesno sv. mašo za svoje dobrotnike ob 10. uri v kapiteljski cerkvi. Novomašniku obilo božjega blagoslova!

Mestni stražniki v Novem mestu se iskreno zahvaljujejo Gospodarski zvezi in Slov. eskomptni banki, podružnici v Novem mestu, za novoletno darilo, ki nam je nepričakovano dobro došlo v tej neznosni draginji, ker edino le ti dve tvrdki sto se spomnili na gmotno stanje novomeških stražnikov.

Šmihelske Orlice prirede v nedeljo 5. t. m. ob 3. popoldne dvoje iger, žaloigro in burko. Somišljeniki vljudno vabljeni.

Ponovno opozarjamo vsa društva in založništva, da moremo priobčevati v svrhu priporočanja in reklame le take notice, ki smo jih prejeli obenem z zneskom v kritje oglasnega davka. Torej, malo več obzirnosti!

Pozor! Vsem naročnikom, ki do 15. t. m. ne bodo poravnali vsaj delne naročnine za tekoče leto, se bo ustavil list. — Uprava.

Vsem dobrotnikom, preplačnikom in podpornikom „Sedanjosti“ izrekamo štem potom našo iskreno zahvalo, ker nam ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Prosimo vse naše prijatelje, naj pri vsaki primerni priliki, zlasti ob priliki prireditve in veselje, mislijo tudi na „Sedanjost“ s pridnim nabiranjem prispevkov in naročnikov.

Kronanje kraljevega para se bo baje vršilo na Vidovdan t. l.

Stroške potovanja pokr. namestnika po Sloveniji vlada kakor piše „Straža“ noče priznati. G. pokr. namestnik Ivan Hribar bo moral torej globoko poseči v svoj žep, da poplača vse gostije po raznih mesih Slovenije. Bogami, biti pokrajinski namestnik v sedanji draginji se pa res ne izplača.

Ljubljanski dopisni urad je notranji ministar odpravil. Pašič je obljubil, da dopisni urad ostane. — Sedaj pa res ne vemo ali je večji notranji minister ali predsednik ministrov.

Delovanje naših poslancev. Skoberne je posredoval pri ministru za soc. politiko radi izdatnejše prehrane Slovenije. — Isti poslanec se je zavzel pri prometnem ministru zaradi grejanja železniških vozov. — Stanovnik se je pri vojnem ministrstvu pritožil zaradi slabega postopanja z vojaki, posebno v Nišu. — Nemanič je ponovno zahteval večjo denarno pomoč pogorelcem v Krasincu.

Za nadškofa v Sarajevu je bil imenovan škof dr. Šarič.

Obrtni davék za pridobnino je treba napovedati do konca t. m.

Ugotavljamo, da se v Srbiji ne pobira davek na vojne dobičke. — Vendar je čudno, da so ravno veliki bogataši in pravi vojni dobičkarji in verižniki v centralističnem taboru.

Za 13 tisoč krou bankovcev so razgrizle miši nekemu kmetu. Ves skupiček prodanih volov je v jeseni shranil na dno skrinje. Ko je pred nekaj tedni pogledal, je našel vse razcefrano in zmleto v prah. Le nekaj bankovcev je bilo še celih, ki jih je prinesel v Ljudsko posojilnico v Novo mesto. Svetovali smo mu, naj ob priliki, kar je še razločnih večjih koscev, odnese to v Ljubljano Narodni banki. — Ljudje božji, bodite vendar pametni in ne držite denarja doma!

Glede vodarine smo prejeli to-le pismo: Gospod urednik! Svoj čas ste poročali, da je okrajno glavarstvo moralo podvzeti korake pri mestni občini zaradi samovoljne povišanja vodarine. Res je sicer da ima vodovod svojo lastno upravo, vendar pa bi prizadete občine lahko sorazmerno razdelile vodarino tako, da bi tisti, ki rabijo več vode, več plačevali, posebno pa tisti, ki rabijo vodo v obrtne svrhe. Trgovci, ki po svoji stroki ne porabi celo leto niti vedra vode, mora zaradi visoke najemnine plačati več vodarine, kot n. pr. gostilničar, ki prodaja vodo vsaj v juhi, če že ne v vinu. Toliko v razmišljanje merodajnim.

Torej tu smo. Posl. Sušnik je v temeljitem govoru v zbornici z nepobitnimi dokazi iznesel pred javnost pravo sliko gnjilobe v centralistični državni upravi, obsodil dosedanjo zunanjo poli-

tiko, ki predstavlja celo vrsto porazov in nobenega uspeha, razkrinkal vladni korupcijski sistem, ki povsod in v vsem zastavlja Slovence in Hrvate, povdaril potrebo prijateljskega sožitja z Bolgari ter končno zahteval avtonomijo ne samo Slovenije in Hrvaške, temveč tudi Bosne, Vojvodine, Črnogore in Macedonije. To pa je bilo za čokorilovske centraliste ogenj v strehi. Sovinistično belgrajsko časopisje se je zagnalo z norim naletom proti poslanu Šušniku ter mu grozilo s pobojem. Posl. dr. Hohnjec je v imenu Jugoslovanskega kluba pri predsedstvu zbornice odločno protestiral in zahteval zaščito ter izjavil da bo ves Jugoslovanski klub zapustil Belgrad v tistem trenutku, ko bo katerikoli naših posl. v Belgradu dejansko napaden. — Mi smo svojčas že pisali o tem, koliko merajo naši poslanci, ki pošteno in neustrašeno zastopajo koristi svojih volilcev in jugoslovanskega ljudstva sploh, prenašati radi svojega delovanja ne samo v zbornici pač pa tudi od belgrajske nahujskane sodrge, katere voditelji in časnikarski banditi uživajo milost in podporo sedanje vlade. Trpke besede nam silijo v pero . . . zato končajmo za danes.

Jugoslovanski klub je stavil predlog, da se odpravi čl. 138 ustave radi zlorab napram tisku. Predlog je oddan posebnemu odseku, ki ga izbere zbornica. Ker se najbrže tudi čl. 125 ustave, ki govori o razdelitvi države, ne bo obdržal, se bo ustava še naprej krhala in kršila v vseh svojih delih. To je pač usoda vsake nasilno dobljene stvari.

Hlapčevsko - denuncijantsko liberalno glasilo je v svoji centralistični norosti in brezmejnem petolizunstvu zašlo tako daleč, da odobrava pisavo belgrajskih čokorilovskih listov ter obsoja slovenskega poslanca, ker se je poslužil pravice, ki mu jo daje centralistična ustava, da zastopa vse dele države, potegujoč se za pravice in avtonomijo macedonskega prebivalstva. — Opozarjamo „Obzor“ na ta kričeča dejstva, iz katerih se jasno vidi kdo in kje so največji škodljivci slovenskega in hrvaškega ljudstva ter plačani podli izdajnici jugoslovanstva. Neradi rabimo izraze, ki se napram dostojnim nasprotnikom opuščajjo, toda napram tem liberalno-samostojneškim ušem in parazitom, ki lezejo v čreva včeraj Nemcem, danes Srbom, jutri kdove komu, radi konfidentske postavke v proračunu, moramo žal-nastopati brez rokavice. Tej gadji zalegi je treba napovedati brezobziren boj!

Glede ribarstva na ohridskem jezeru je zakonodajni pododbor obsodil, ker se je dala pravica ribolova samo enemu društvu. Taka pravica se sme dajati samo prebivalstvu dotičnega okoliša, ali pa ribarski zadrugi, delniškim družbam pa le v omejenem delu, vode, ne pa celo jezero. To poročilo je bilo sprejeto z večino glasov. — Pucelj je za eno blamažo bogatejši.

Nov učni načrt za ljudske šole je izdelal neki Radojevič, bajne načelnik ministrstva prosvete. Proti temu načrtu, ki vsebuje protistavne določbe in žalitve Slovencev, protestirajo celo liberalni učitelji. On postavlja srbohrvaščino za službeni jezik, v katerem naj se vrši ves šolski pouk, izvzemši prve štiri leta, kjer se le na željo starišev more poučevati v materinščini. Celo ranjka Avstrija se ni predrznila vsiljevati nam svojo nemščino na tako nezaslišano predrzen način, kakor si je to dovolil Radojevič. In

ne samo to. Verouk krščanstva se odpravlja v višjih razredih ter se bo v bodoče poučevalo o verstvu le v zvezi s poganstvom in mohamedanstvom. Proti tem poskusom je treba zavzeti najodločnejše stališče in protestirati.

Od česa nekateri trebuh boli. Prejeli smo: Pri sv. maši zadušnici po blagopok. sv. Očetu, ko so prišli Orli, je Pavla Blažon, učenka VI. razr., zaprosila g. učiteljico, naj jo pusti domov, češ, da jo trebuh boli. Ko so se potem učenke vrnile v šolo, je Pavla Blažon izjavila, češ, da jo je trebuh zabol, čim je zagledala te h . . . č . . . — Kaj-ne, zelo značilno za samostojneško vzgojo otrok! Potem se pa čudimo nad posurovelostjo mladine.

Nov škandal — nova sramota! Tako je dr. Ivanič naslovil svoj članek v „Radikalu“, Kje daje nov dokaz, kako nam vladajo centralisti v Belgradu. Po ustavi je odpravljeno najvišje vojno sodišče, ki je potrjevalo razsodbe nižjih vojnih sodišč. Kasacijsko civilno sodišče nima nobene zakonite pravice razsojati o vojaških zadevah, dokler se ne sprejme tak zakon v zbornici. Vladna večina pa nima niti ušes, niti srea, k večjemu grablje in batine. Zato ne pridemo nikamor. Po vseh vojaških zaporih so jetniki, ki niso bili niti zashšani. Med njimi je tudi takih, ki so nedoizni, ali pa bodo izpuščeni iz zaporov zaradi pomanjkanja dokazov. Nekateri so že leta v zaporih brez razsodbe. Koliko pa jih je že umrlo v ječah! Pa kdo se zmeni za reveža! — Tako se je godilo takrat, bodo rekli naši znanci, ko so v Jugoslaviji vladali Pašičevci, policajdemokratje in samostojneži!

Za nemškimi voli se je g. Pucelj spravil še na ohridske ribe. Pucelj oži rojak Gorec je svojčas dobil pravico ustanovitve ribiške zadruge v Ohridu. Belgrajska Mesarska banka je podjetje financirala in izkoriščala Gorca kot slamnatega moža, ker sama ni mogla dobiti koncesije. Ko je postal mesar minister za poljedelstvo in vode je Mesarska banka končno spravila celo stvar do ustanovitve kapitalistične delniške družbe. S tem pa je siromašnemu prebivalstvu ob Ohridskem jezeru zadan najhujši udarec. Za stvar se je začela zanimati javnost in ugotovila razne nepravilnosti. Ljuba Davidovič je sam osebno posredoval pri ministru Pucelju, naj pogodbo ne podpiše. Sedaj je cela stvar prišla pred zakonodajni odbor, ki zahteva, da se pogodba razveljavi. Če je iz razmerja med mesarjem in Mesarsko banko nastal kakšen dolžček (morda tudi v zvezi z nemškimi voli), se bo ugotovilo. Nič ni tako skrito, da bi ne bilo očito.

Pribečević je v svojem govoru dokazoval, da hrvaškega vprašanja kot vprašanja o ureditvi države sploh ni, češ, mi smo en narod in zato ne more biti sporazumevanja. Notranji minister dr. Mariaković pa je odgovoril, da ne verjame da bi Pribečević mogel zanikavati hrvaško vprašanje, ker to obstoja. — Poleg hrvaškega vprašanja pa obstoja tudi slovensko, bosansko, vojvodinsko, macedonsko in črnogorsko vprašanje z ozirom na avtonomistično ureditev države, ker hočemo, da vlada ljudstvo in ne samo par centralistov s svojimi podreptiki, kakor so n. pr. samostojneži.

Za volitve v okr. šol. svet za novom. sodni okraj so se združile vse nasprotne stranke proti našim kandidatom. Za samostojniško listo so

glasovali s samostojneži liberalci, narodni socialisti in socialdemokratje; torej vse protikatališke in protiautonomistične stranke. Kljub vsemu temu skrajnemu naporu so komaj spravili skozi svoja dva kandidata: Ko bi ne bilo slučajnega naključja, da se trije naši občinski svetovalci niso mogli udeležiti volitev, bi vsa ta protikmečka združitev nasprotnikom ničesar ne pomogla. Zvoljen je za člana Hude iz Mirnepeči in za namestnika Šali iz Češče vasi. Dolgo itak ne bosta.

Širite v svojih krogih „Sedanjost“!

Kmetska Zveza.

Seja glavnega odbora KZ za novomeški sodni okraj je sprejela več važnih sklepov. Glede izvedbe organizacije se je sklenilo, da morajo vsi podružni odbori imeti vsaj enkrat na mesec sejo ter zapisnik poslati v prepisu tajništvu KZ v Novem mestu. Istotako naj podružni odbori čimprej pošljejo spisek svojih članov in članov KZ v njihovi župniji s točnim naslovom. Prispevki za l. 1922 naj se priberejo in polovico zneska pošlje glavnemu odboru KZ v smislu sklepa obč. zbora KZ, ker brez sredstev ni mogoče nobeno uspešno delo. — V vseh župnijah novom. sod. okraja naj se začne z intenzivnim delom. Prvi shod KZ bode v kratkem na Toplicah. Temu naj sledi drugi po ostalih župnijah, kjer je to mogoče, tudi celodnevni tečaji. Zaradi govornikov in prijavo shodov oblastem, naj se obvesti tajništvo KZ vsaj 10 dni prej. — Da se spravi v denar letošnji vinski pridelek na Dolenjskem, je glavni odbor KZ sklenil podvzeti potrebne korake s pomočjo naših gospodarskih organizacij. Glede galice, gnojil, živinske soli itd. bo skrbelo Kmetijsko društvo za novomeški sodni okraj, da naši pristavi dobijo dovoljno količino in po primernih cenah vse svoje poljske in vinogradniške potrebe.

Ameriški novičar.

Raznoterosti. Zima je posebno v Njujorku zelo huda. — Delavske razmere se niso mnogo zboljšale, ponekod so se celo poslabšale. Obstoja težnja znižavanja mezd, da si draginja še vedno ne popušča. Joliet-ski cestni železničarji so pristali na to, da se jim zniža plača skoraj za četrtino. — G. Anton Zupančič želi vsem čitateljem „Sedanjost“ srečno novo leto. (Hvala, tudi mi njemu želimo vse najboljše. Op. ured.) — V Milwaukee se je ponesrečil Janez Jerman, vozeč se z avtomobilom. Težko ranjen je bil prepeljan v bolnišnico. Upa se, da bo okreval.

Poročila sta se v Jolietu Franc Muc iz Lokvice pri Metliki s Terez. Težak iz suhorske župnije.

Umrli je v Forest City Pa. Franc Miklič v premogovniku.

!! Brinjevo olje !!

kupuje po najvišji dnevni ceni — lekarna Bergmann v Novem mestu

Pestunjo

staro 16—18 let k malemu detetu

in služkinjo,

ki zna tudi nekaj kuhati, se sprejme v malo slovensko družino na Hrvaškem. — Plača dobra. Služkinji 400—500 kron in pestunji 300—350 kron mesečno z vso oskrbo. Naslov v uprav. „Sedanjosti“.

Trgovina ALFONS OBLAK

v Novem mestu

priporoča specerijsko, kolonijalno in galanterijsko blago.

Točna in solidna postrežba!

PES

velik, dober čuvaj se ceno proda. — Šmihel štev. 35 pri Novem mestu.

Pošten krojaški pomočnik

se sprejme takoj v trajno službo

Franc Pelko, Novo mesto.

Tiskarna — Knjigarna

Knjigoveznica

J. Krajec nasl.

Novo mesto

se priporoča.

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

kupuje po najvišjih dnevnih cenah vse vrste

poljskih pridelkov.